

Een reflectie op de

Ontwikkelstrategie K-Midden

vanuit de Just City Index

5.1, 2, e , e MSc.

Kernteamlid

WomenMakeTheCity | Hart voor de K-buurt

Amsterdam, januari 2022

"Bijzonder dat ik vanuit de Just City Index en twee rol perspectieven mocht reflecteren op de Ontwikkelstrategie voor K-Midden"

-5.1, 2, e - *Kernteamlid WomenMakeTheCity -*
Kernteamlid Hart voor de K-buurt-

Amsterdam, januari 2022

Inhoud

1.0 Aanleiding en achtergrond **3**
1.1. Doelstelling en aanpak 3

2.0 Een florerende - rechtvaardige K-buurt met de Just City Index **5**
2.1 De Just City Index 5
2.2. De Urgentie van de JCI 6

3.0 De Ontwikkelstrategie K-Midden vanuit de JCI bezien **7**
3.1 Betrokkenheid saamhorigheid, participatie, coöperatie, gemeenschap 7
3.2 Welvaart gezondheid, voorspoed, bescherming, gezondheid, veiligheid 8
3.3 Veerkracht duurzaamheid, levensduur, aanpassingsvermogen 8
3.4 Eerlijkheid gelijkwaardigheid, gelijkheid, verdienste, transparantie 10
3.5 Keuze diversiteit, spontaniteit 10
3.6 Acceptatie vertrouwen, tolerantie, respect, verzoening, inclusie, empathie, erbij horen 11
3.7 Aspiratie creatieve innovatie, genot, geluk, hoop, inspiratie 12
3.8 Identiteit vitaliteit, spiritualiteit, trots, karakter, schoonheid, authenticiteit 15
3.9 Mobiliteit toegankelijkheid, connectiviteit 16
3.10 Rechten eigenaarschap, kennis en vrijheid 16
3.11 Democratie inbreng/stem, stakeholderschap, protest, conflict, debat 16
3.12 Macht representatie, empowerment, daadkracht, verantwoording 18

Tendereisen
3.13 Eisen aan Tenders vanuit de JCI 19

4.0 Met de JCI op weg naar een rechtvaardige K-buurt **21**

1.0 Aanleiding en achtergrond

Vanuit de Ontwikkelstrategie K-Midden, wordt de komende jaren vanuit diverse opgaven en ontwikkelthema's gewerkt aan het realiseren van een florerend en aantrekkelijk centrum voor de K-buurt. Dit plan is in co-creatie ontwikkeld met de buurt. Ook in de transitie- en realisatiefase zal de buurt in co-creatie worden ontwikkeld. Dit gegeven is uniek en vernieuwend. Uniek omdat het de eerste keer is in Amsterdam (en wellicht ook in Nederland) dat de gemeente en een buurtcollectief, getekend hebben voor een dergelijk proces. Vernieuwend omdat de ontwikkeling van de K-buurt vanuit een integraal perspectief wordt ingevuld: naast de fysieke plannen wordt in samenhang gekeken naar de economische, sociale, sociaal-economische en beheersaspecten die van belang zijn om (samen) een veerkrachtige en leefbare buurt te maken. Een bruisende buurt met plek en ontwikkelkansen voor iedereen en waar het prettig vertoeven is.

Bij de ontwikkeling van de Ontwikkelstrategie werd naast het **Beleidskader**[1] ook een Buurtkader vastgesteld. Het Buurtkader is niet achteraf opgehaald door participatie, maar bepaald aan de voorkant binnen welke voorwaarden de buurt meewerkt aan de ontwikkeling van de buurt.

Een van de onderdelen van het **Buurtkader**[2] is het model voor inclusieve gebiedsontwikkeling, 'The Just City Index' (JCI), van dr. Toni Griffin. Dit model is in Amsterdam door WomenMakeTheCity (WMTC) vertaald naar de Nederlandse context en is toegepast in o.a. adviestrajecten en/of rapporten: Omgevingsvisie Amsterdam 2050; Ontwikkelstrategie Amstel III; Ontwikkelstrategie ArenAPoort; Visie Ontwikkeling Vernieuwing Hoptille; Bouwen in de Flanken van Mandela Park.

In dit document reflecteert 5.1, 2, e - zowel kernteamlid van Hart voor de K-buurt als van WomenMakeTheCity & WomenMakeSoutheast - vanuit de *Just City Index* (JCI) op de Ontwikkelstrategie K-Midden en de totstandkoming ervan. Tijdens het co-creatieproces heeft zij vanuit het perspectief van de JCI deelgenomen aan 10 ontwikkelsessies met het projectteam van de gemeente, Hart voor de K-buurt en diverse andere stakeholders en heeft zij input geleverd voor diverse paragrafen tijdens het schrijfproces.

1.1. Doelstelling en aanpak

<u>Met dit reflectiedocument wordt beoogd inzichtelijk te maken:</u>

- Hoe de 12 waarden van de Just City Index (JCI) van invloed zijn geweest op het maakproces van de 'Ontwikkelstrategie voor de vernieuwingsoperatie K-Midden';
- Belangrijke thema's, opgaven en doelstellingen voor de vernieuwing, te bespreken aan de hand van JCI waarden en bijbehorende indicatoren.

Voordat met de reflectie wordt gestart, wordt in de volgende paragraaf stilgestaan bij de missie en werkwijze van WomenMakeTheCity (WMTC), die de JCI toepast bij advisering en co-creatie in gebiedsontwikkeling.
In hoofdstuk 2 wordt de Just City Index met haar 12 universele waarden en 50 indicatoren besproken en er wordt tevens stilgestaan bij urgentie van de JCI. De K-buurt heeft de principes

[1] Beleidskader: Omgevingsvisie Amsterdam 2050, Masterplan Zuidoost 2021 - 2040, Amsterdam Circulair 2020-2025: De Stadsdonut voor Amsterdam, een instrument voor verandering.

[2] De Black Lives Matter beweging en het daaruit voortgekomen Zwart Manifest dient eveneens als een inspirerend kader voor het creëren van een rechtvaardige K-buurt. Het Zwart Manifest vindt goede aansluiting bij de waarden (en indicatoren) van de Just City Index. In dit rapport wordt vanuit de universele waarden van Just City Index gereflecteerd op de Ontwikkelstrategie.

van de Donuteconomie omarmt en werkt aan het vergroten van de sociale rechtvaardigheid en (sociale) duurzaamheid. Daarom ook aandacht voor de toepasbaarheid van de JCI bij het concreet maken van de donut doelen: het creëren van een sociaal rechtvaardige en duurzame buurt waar al haar bewoners kunnen floreren.

In hoofdstuk 3 wordt er aan de hand van de JCI waarden en indicatoren gereflecteerd op een aantal belangrijke opgaven, gestelde doelen en probleemoplossingen voor de ontwikkeling van K-Midden. Doelstellingen van het Masterplan Zuidoost en vertalingen daarvan, zijn ook meegenomen in de Ontwikkelstrategie en worden (meer impliciet) meegenomen bij de reflectie vanuit de waarden en indicatoren van de JCI. In de laatste paragraaf van dit hoofdstuk is er een overzicht opgenomen van tendereisen die de buurt belangrijk vindt om mee te nemen bij opdrachtverstrekking door de gemeente tijdens het ontwikkelproces van de buurt.

In hoofdstuk 4 wordt afgesloten met een samenvatting van hetgeen - bezien vanuit de JCI waarden en indicatoren - reeds is bereikt.

1.2 WomenMakeTheCity

WomenMakeTheCity en WomenMakeSoutheast

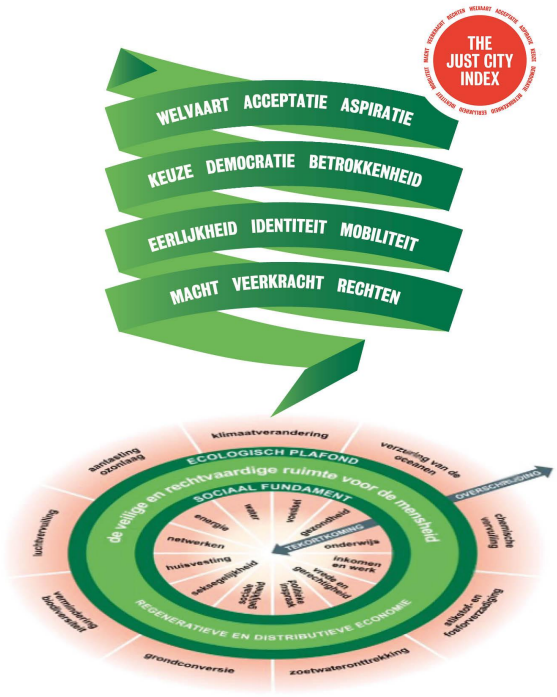
WomenMakeTheCity is een onafhankelijke beweging van vrouwen die zich inzet voor een rechtvaardige stad. WMTC bevraagt de heersende norm, en zorgt ervoor dat het perspectief en de behoefte van groepen wordt meegenomen in beleids- en gebiedsontwikkeling. WomenMakeTheCity is partner in de ontwikkeling van de sociaaleconomische en fysieke leefomgeving in buurten, wijken en gemeenschappen. WMTC vindt een inclusieve en rechtvaardige stad, buurt en samenleving belangrijk. De slogan van WMTC is:

"Samen bouwen aan een rechtvaardige stad, buurt en samenleving waar niemand vergeten wordt."

WMTC heeft een Vrouwenraad die zich stedelijk focust op overkoepelend beleid voor gebiedsontwikkeling.
Zuidoost heeft haar eigen Vrouwenraad: WomenMakeSoutheast (WMS), een divers collectief van vrouwen met roots in Amsterdam Zuidoost die zich inzet voor een rechtvaardig en sterk stadsdeel en strijdt tegen gentrificatie, segregatie en kansenongelijkheid.
WomenMakeTheCity streeft naar een inclusieve en rechtvaardige stad, met gelijke kansen voor iedereen. Daarom werkt zij vanuit de **Just City Index (JCI)**, een model dat universele waarden voor een rechtvaardige stad centraal stelt, en deze middels indicatoren meetbaar maakt.

Met de plannings- en ontwerpmethodiek, 'The Just City Index' (JCI) van dr. Toni Griffin, werd o.a. Detroit - die te kampen had met extreme grootstedelijke problematiek - getransformeerd tot een meer rechtvaardige stad.
Meer informatie JCI & dr. Toni Griffin, Harvard University: https://www.designforthejustcity.org/
Meer informatie over WMTC: WomenMakeTheCity: een vrouwelijke blik op de Omgevingsvisie Amsterdam 2050 – Amsterdam2050
WomenMakeTheCity (@womenmakethecity) • Instagram photos and videos

2.0 Een florerende - rechtvaardige K-buurt met de Just City Index

In het Amsterdam van de toekomst wordt er geleefd in de **Stadsdonut**. Hier is de stad een thuis waar mensen tot bloei komen, op een florerende plek, en waar tegelijkertijd het welzijn van alle mensen en de gezondheid van de hele planeet wordt gerespecteerd.

Het resultaat is een plek waar sprake is van veiligheid en sociale rechtvaardigheid en waar Amsterdammers gezond, verbonden, zelfstandig en handelingsvaardig zijn. Het is wel belangrijk tussen de onderste ring en de bovenste ring van de donut te blijven voor een **florerend leven in 'het deeg van' de donut**. De onderste ring vormt de ondergrens van de donut en is het **sociaal fundament** met een sterke sociale basis voor iedereen. De bovengrens van de donut is het **ecologisch plafond**; het vormt de begrenzing van waar het ecologisch veilig is voor de planeet. Hier is de stad een thuis waar mensen tot bloei komen, op een florerende plek, en waar tegelijkertijd het welzijn van alle mensen en de gezondheid van de hele planeet wordt gerespecteerd. Het resultaat is een plek waar sprake is van veiligheid en sociale rechtvaardigheid en waar Amsterdammers gezond, verbonden, zelfstandig en handelingsvaardig zijn. **Vanuit de waarden en indicatoren van de Just City Index kan concreet worden gestuurd op het ontwikkelen en ontwerpen van de rechtvaardige, florerende stad of buurt waar er plek is voor alle bewoners die tot bloei kunnen en mogen komen.**

2.1 De Just City Index

De K-buurt wil ook een florerende plek zijn waar wordt gewerkt aan het vergroten van de sociale rechtvaardigheid en (sociale) duurzaamheid. Dit doet zij met behulp van het concept van de 'Just City Index' (JCI)[3] van dr. Toni Griffin. De JCI is door WomenMakeTheCity (WMTC), vertaald en toegepast in Amsterdam.

De Just City Index is een beproefde methodiek voor het tot stand brengen van de beoogde duurzaamheid, sociale rechtvaardigheid en bloeiende communities in een vitale K-buurt.

De JCI is een op waarden gebaseerde plannings- en ontwerpmethodiek en alternatief denkkader voor stedelijke ontwikkeling en inrichting en is goed bestand tegen politieke en marktdruk.

[3] Voor meer informatie, neem een kijkje op https://www.designforthejustcity.org/.

De index stelt de waarden van de gebruikers van de stad of buurt centraal. Waarden zoals **Acceptatie, Eerlijkheid, Veerkracht, Betrokkenheid** en **Welvaart**. Deze waarden zullen dan ook nagestreefd dienen te worden bij de ontwikkeling en zullen zichtbaar moeten worden gemaak in de plannen en het ontwerp.
Aan de **12 JCI waarden** zijn **50 indicatoren** gekoppeld waarmee kan worden vastgesteld in welke mate de JCI waarden terug te vinden zijn in de ontwikkelvisie, -strategie en ontwerpplannen.

2.2. De Urgentie van de JCI

De urgentie van de Just City Index ligt in het zodanig (her)ontwikkelen van een stad of buurt dat de onrechtvaardigheid afneemt. In onrechtvaardige buurten is veelal sprake is van:

- Hoge werkloosheid
- Armoede
- Ongezonde leefstijl
- Segregatie
- Ongelijkheid en ongelijke kansen
- Ongelijkwaardigheid
- Verval en onveiligheid

Omgekeerd is er in een rechtvaardige stad, bijvoorbeeld sprake van eerlijkheid. Eén van de indicatoren van de **JCI waarde eerlijkheid** is **gelijkwaardigheid**: '*het op gelijke of gelijkwaardige manier verdelen van middelen, status, rechten, macht en voorzieningen.'*

Om **gelijkwaardigheid bij het ontwerpen van de publieke ruimte** te realiseren dient er vergelijkend te worden gekeken naar:

- Hoe middelen verdeeld worden in andere vergelijkbare buurten in de stad;
- Hoeveel (sociale, economische, financiële en duurzame) investeringen er in de openbare ruimte worden gedaan in vergelijkbare buurten in de stad;
- Wat voor status van leven, wonen en ondernemen vergelijkbare publieke ruimten - zoals pleinen en straten - hebben in vergelijkbare buurten in de stad;
- De rechten en de macht die verschillende typen stakeholders (ook bewoners) in het ontwerpproces hebben in vergelijkbare buurten in de stad.

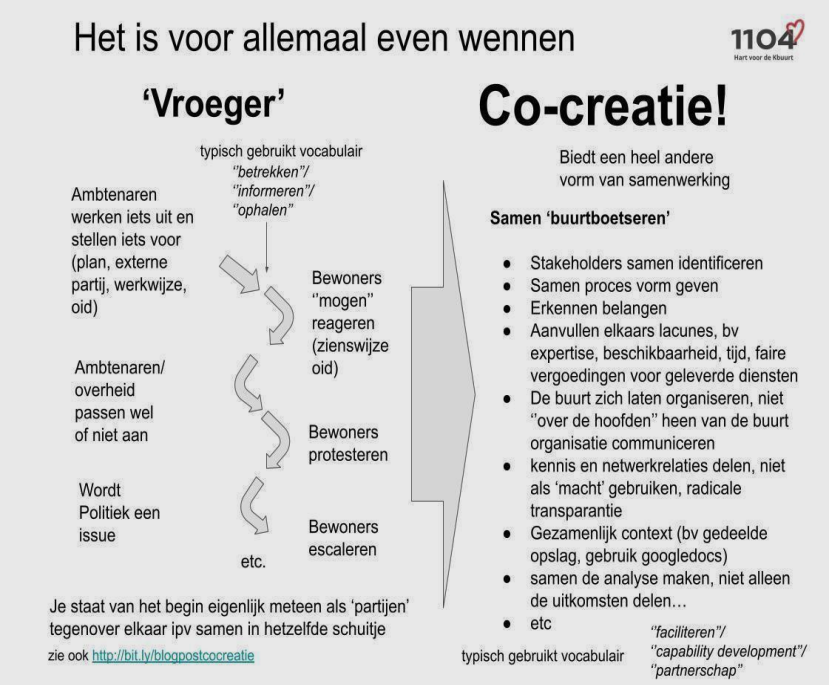
3.0 De Ontwikkelstrategie K-Midden vanuit de JCI bezien

In dit hoofdstuk wordt zichtbaar gemaakt op welke wijze de waarden van de Just City Index, (impliciet of expliciet), een leidende rol hebben gespeeld bij de ontwikkelplannen voor K-Midden. Daarbij wordt er vanuit de de 12 waarden en daarbij behorende indicatoren gereflecteerd op een aantal belangrijke opgaven en gestelde doelen voor de ontwikkeling K-Midden.

3.1 Betrokkenheid *saamhorigheid, participatie, coöperatie, gemeenschap*

De mate waarin bewoners worden betrokken in het ontwikkelproces van K-Midden wordt wordt hier vastgesteld aan de hand van de indicatoren participatie en coöperatie/co-creatie en gemeenschap.
Uniek aan het ontwikkelproces van K-Midden is het gesloten ***co-creatie convenant*** tussen Buurtplatform Hart voor de K-buurt (HvdK) en de gemeente. **Doel is op basis van *wederzijds* vertrouwen en inspanning, vanuit een integrale aanpak te komen tot een vitale en bruisende buurt waar haar bewoners kunnen floreren**.
Om zoveel mogelijk mensen te betrekken - zonder dat het mensen extra inspanning of tijd kostte - is Hart voor de K-buurt actief op zoek gegaan naar de **uiteenlopende verhalen en standpunten van buurtbewoners en (zelf)organisaties** via diverse kanalen bijeenkomsten en locaties. Niet alleen via papier, maar door middel van filmpjes, markten, **zelf georganiseerde bijeenkomsten** binnen en buiten, of bijeenkomsten die andere groepen organiseerden en waar wij bij konden aansluiten. Ook zijn partijen samen aan tafel gebracht om **belangencoalitie** te kunnen smeden waar eerst tegenstellingen waren. De bewoners hebben daarnaast v**ele experts op vele gebieden geraadpleegd**, van parkeren tot onderwijs, van winkeliers tot groendeskundigen. Ook is op zoek gegaan naar de sleutelfiguren in groepen die nog niet vertegenwoordigd waren, zoals jongeren wat resulteerden in een Buurtvisie door en voor jongeren. Er zijn ook kleinere **groepen** gehoord, zoals de kunstenaars uit Kruitberg en het Kleiklooster. Tevens zijn de leden van de stadsdeelcommissie gehoord. Deze **commissieleden** worden aangesproken door veel bewoners. Uit deze gesprekken werden er een aantal belangrijke zaken naar voren gebracht, w.o.:

- Input voor het bouwen via Collectief Particulier Opdrachtgeverschap
- Het creëren van een parkachtige ervaring aan de Karspeldreef Oostzijde
- Meer diversiteit in de Horeca.

Met dit document is het gesprek over de ontwikkelkoers van de buurt nog niet beëindigd, maar eigenlijk juist begonnen: een **blijvende dialoog op buurtniveau** waarin bewoners met elkaar het gesprek blijven aangaan over wat gewenst is en wat waar kan.

Een proces zoals dat in de K-buurt plaatsvindt - *het in co-creatie maken van een een buurtvisie* - kan bijdragen aan de sociale cohesie van de buurt. Voorwaarde hiervoor is dan wel wel dat er resultaten moeten worden geboekt. Liefst zichtbare opeenvolgende resultaten die al op korte termijn de bewoners, hun leven en de omgeving beter maken.

3.2 Welvaart *gezondheid, voorspoed, bescherming, gezondheid, veiligheid*

De mate waarin welvaart volgens de JCI in K-Midden wordt bevorderd in de ontwikkeling naar naar een florerend centrumgebied, wordt hier vastgesteld aan de hand van de indicatoren **voorspoed en welbevinden**, **veiligheid**, **gezondheid**, **bescherming** en **geborgenheid**.

De K-buurt heeft behoefte aan een divers en betaalbaar aanbod van voorzieningen, wonen, werken, ondernemen en recreëren. De ontwikkeling voorziet erin dat bewoners toegang hebben tot betaald werk voorrang krijgen bij woningtoewijzingen en dat zij de huurprijs van hun woning kunnen betalen. Eventuele toegangs- en/of consumptieprijzen van buurtvoorzieningen zijn betaalbaar. In dit ontwikkelplan kunnen ongeveer 1.250 nieuwe woningen gerealiseerd i.p.v. 900. Met het concept van **'WorldOfWork',** wordt aan jongeren niet alleen een **betaalbare huurwoning** geboden, maar wordt er middels een samenlevingsopbouw project, gewerkt aan complete **leefstart.** Zij krijgen de mogelijkheid zich verder te ontwikkelen en werken in de buurt wordt mogelijk gemaakt **(voorspoed)**.

Vanuit het thema **'opstappen'** maar nog meer vanuit **'bescherming van gemeenschappen'** zijn **betaalbare koopwoningen** nodig. Daarmee krijgen starters de mogelijkheid om een woning in hun wijk te kopen, of komt er doorstroming waardoor bestaande betaalbare woningen beschikbaar komen en blijven de sociale netwerken in stand. Dat betekent dat informele (zorg)netwerken hun kracht kunnen behouden **(zie ook 3.3 Veerkracht)**.

De K-Buurt heeft een duidelijke visie voor het plein waarvoor zij gestreden heeft. **Veiligheid** op het plein impliceert dat het plein alles behalve leeg is. Op het bruisende plein wordt ervoor gezorgd dat er verschillende functies en gebruikers een plek sociale controle is en daarmee ook dat de sociale veiligheid kan worden vergroot. Met dit plan wordt voorzien in veilig sporten en spelen op plekken die **geborgenheid** bieden voor kinderen van verschillende leeftijden. De extra vele voorzieningen die de buurt rijker wordt dragen bij aan het **welbevinden**, **voorspoed** en **gezondheid** van haar bewoners. Ook zijn er vernieuwende vormen van geluidsbarrières onderzocht **(bescherming)** en wordt het label **'*hangmannen*'** voor de mannen op het plein, verruild met het label **'*bewakers van de sociale veiligheid*'**.
Gentrification Alert Kraaiennest: mensen op straat en een plaskruis of iedereen van straat wensen?

3.3 Veerkracht *duurzaamheid, levensduur, aanpassingsvermogen*

De mate waarin de beoogde veerkracht van K-Midden wordt geborgd in de programmering van het wonen, de energietransitie en de mobiliteitsinfrastructuur, wordt hier vastgesteld aan de hand van de indicatoren **technische en sociale duurzaamheid**, **aanpassingsvermogen** (flexibiliteit, functiemenging) en **levensduur** (toekomst-/levensbestendigheid, integraal en multifunctioneel).

Levensbestendig, **flexibel, multifunctioneel** en **integraal bouwen,** biedt meer perspectief voor een prettige en sociaal geïntegreerde wijk en leidt tot een meer

K-Midden alleen maar nog meer veerkracht. Aan de ene kant omdat de **sociale duurzaamheid** wordt bevorderd.
Met **flexibel, toekomstbestendig** en **intergenerationeel bouwen**, kunnen informele zorgstructuren en -netwerken van gemeenschappen in stand worden gehouden. Kinderen zorgen voor hun ouders en ouders passen op kleinkinderen; families en vrienden kunnen op elkaar letten en zo nodig voor elkaar zorgen. Door bij de 500 jongerenwoningen, 100 anderhafjes te reserveren die geschikt zijn voor jonge moeders, kunnen ook zij blijven profiteren van de informele zorgnetwerken. Informele netwerken versterken de professionele. Jongeren krijgen een leefstart in hun buurt waar ze opgroeiden. Ze kunnen daar blijven wonen, krijgen kansen om te leren en door te groeien en er hun werk te vinden.

Er is grote behoefte aan instrumentarium om het toewijzingsbeleid te kunnen vormgeven.
Het belang hiervan wordt geduid in dit filmpje uit de buurtpraktijk: Waarom het zo belangrijk is dat mensen in wijk bij elkaar kunnen blijven wonen

Een ander voordeel voor de buurt is dat **functiemenging** en **integraal bouwen** voor meer **reuring** zorgt. Diverse vormen van ondernemen worden gefaciliteerd en daarmee worden ook de gemeenschappen versterkt en wordt de **ontwikkeling van de wijkeconomie** versterkt.

De buurt geeft aan behoefte te hebben aan een **multifunctioneel gebouw** met vaste ruimte voor iedereen; African Heritage, Expo ruimtes, Suri mannen, Antilliaanse mannen, LGBT gemeenschap, etc.

Bij de bouw wordt steeds vaker gekozen **duurzame materialen** zoals hout. Het moeten bouwen volgens de normen van de **energietransitie** maakt dat er steeds meer nieuwe, **duurzame energie varianten** geëxploreerd worden. Deze technologische ontwikkeling biedt kansen voor het aardgasvrij krijgen van de bestaande bouw (streven is de K-buurt in 2030 helemaal van het aardgas te krijgen). Het is aan te bevelen om de infrastructuur van bijvoorbeeld WKO oplossingen, te koppelen aan het aardgasvrij maken van bestaande aangrenzende subbuurten.

Het in 2013 opgeleverde **metrostation** is **alles behalve (technisch en/of sociaal) duurzaam** te noemen. Al bij de vernieuwing in 2009, werd zij enkele tientallen meters in noordelijke richting verplaatst. De twee uitgangen in het initiële plan (ten noorden en ten zuiden) werden wegbezuinigd. Dat resulteerde in een uitgang dat op de Karspeldreef uitkomt. Hierdoor ontstond er een **fysieke barrière en scheidslijn** tussen de linker en rechterkant van het plein. Ook gingen de functie van het plein en het overzicht teloor. De buurt heeft vanuit haar visie op ontwikkeling K-Midden aangegeven dit als een ernstige belemmering te ervaren voor het creëren van een **veerkrachtige buurt** met een **verbindend plein in het bruisend hart van de K-buurt**. De situering van de metro in-/uitgang heeft immers een versterkend effect op het gewenste, levendige en bruisend plein.
Het hart van de K-buurt heeft wegens haar strategische ligging bij uitvalswegen en haar (nieuwe) metrostation, de potentie om het tweede stadshart van Zuidoost te zijn. Het **toekomstbestendig inrichten van het plein** is dan ook van belang. Het geleiden van de mensenstroom vanuit de metro naar het plein met diverse voorzieningen zoals horeca, werk- en ambachtsplekken, een huis van de wijk en talent ontwikkelcentrum, biedt reële kansen voor de lokale economie en zorgt bovendien voor een grotere mate van sociale veiligheid **(zie ook 3.2 JCI Welvaart**).

3.4 Eerlijkheid *gelijkwaardigheid, gelijkheid, verdienste, transparantie*

Eerlijkheid in het ontwerp wordt zichtbaar in **gelijkwaardige investeringen in voorzieningen en (ontmoetings-)plekken** zoals een huis van de buurt waarin er (vaste) ruimte is voor diverse groepen in de K-buurt, zoals Surinaamse mannen, Antilliaanse mannen, LHBTI gemeenschap, African Heritage Center.

Het gelijkwaardig investeren in de K-buurt, haar bewoners en communities draagt bij aan het streven om de **wijkeconomie** van buurten te **versterken** en meer **gelijke ontwikkelkansen** voor bewoners te creëren.

Investeren in de versterking van de wijkeconomie draagt bij aan het aantrekken van diverse (en hogere) inkomensgroepen en daarmee tot **minder segregatie**. Het **gelijktijdig** bieden van **meer ontwikkelkansen voor huidige bewoners leidt tot minder verdringing**. Het is daarbij van groot belang om in beide zaken te investeren. Daarbij is het nodig om **meer dan evenredig** te **investeren in de huidige bewoners** om achterstanden weg te kunnen werken. Alleen op deze manier kan op evenwichtige wijze, aansluiting worden gezocht bij de opgave van de Omgevingsvisie Amsterdam 2050: Tegengaan segregatie is een van de grootste opgaven: Omgevingsvisie 2050

3.5 Keuze *diversiteit, spontaniteit*

De K-buurt wil de mogelijkheid om - voor welke community dan ook - **keuzes** te kunnen maken **uit een verscheidenheid aan** opties, bijvoorbeeld bij **programma's**, **beslissingen**, **voorzieningen** en **plekken**.

Keuze in het aanbod van buurtvoorzieningen en openbare ruimte wordt zichtbaar in de mate waarin deze worden **ingericht voor diverse gebruikersgroepen**. Ouderen hebben bijvoorbeeld behoefte aan hoge bankjes langs de looproute naar het winkelcentrum. En terwijl bankjes met 1 of 2 armsteunen handig zijn voor de mindervalide mens, is een bank met armsteunen in het midden, **niet inclusief** en niet wenselijk. De buurt hekelt dan ook deze bankjes met armleuningkjes in het midden; de tussenleuningen zijn aanvankelijk bedoeld om slapende daklozen te weren. Dit past niet bij het

soort buurt dat de K-buurt wil zijn. De K-buurt is een buurt waar er plek is voor iedereen; **iedereen hoort erbij!**

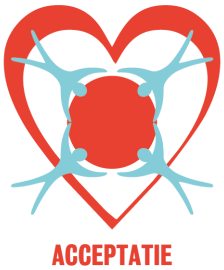
Ook wil de K-buurt **cultureel verblijven in de buitenruimte faciliteren** omdat dit past bij de gebruiken van de **cultureel diverse populatie** van de buurt. Het is daarom van belang dat er bij het **ontwerp** en de **inrichting** van het **plein, voorzieningen** en **openbare ruimte**, ruimte wordt geboden aan gebruikersgroepen die een **afspiegeling** zijn van de **culturen in de buurt**. En **de mate waarin (de behoeften van) deze groepen zijn betrokken bij het ontwerp, is bepalend of het plein, de voorzieningen en openbare ruimte, diverse groepen / typen gebruikers zullen aantrekken**.

De K-buurt heeft ook behoefte aan een **groter keuzeaanbod** van **kleinere bedrijfsruimten** die flexibel kunnen worden ingericht voor zowel kleine detailhandel als ambacht.
De K-buurt wil dat **diversiteit en multiculturaliteit** van de buurt wordt erkend en dat haar **bewonersgroepen keuze** hebben uit een verscheidenheid aan opties, bijvoorbeeld bij programma's, beslissingen, voorzieningen en plekken.
Keuze in het ontwerp is meetbaar door te kijken naar de mate waarin een publieke ruimte verschillende opties biedt voor hoe deze gebruikt kan worden en of die zonodig kan worden omgebouwd voor verschillende activiteiten. De K-buurt wil **keuze in het ontwerp zichtbaar hebben door diverse ruimtes in het multifunctionele buurthuis (Huis van de Wijk) te reserveren voor vast gebruik, voor tenminste de 4 culturele groepen:**

- Antillianen
- Surinaamse mannen
- African Heritage Community
- LHBTI gemeenschap

3.6 Acceptatie *vertrouwen, tolerantie, respect, verzoening, inclusie, empathie, erbij horen*

De mate waarin diverse typen mensen en huishoudens worden geaccepteerd, dan wel zich in het nieuw te ontwikkelen K-Midden geaccepteerd (zullen) voelen, wordt hier vastgesteld aan de hand van de JCI indicatoren **erbij horen, inclusie, tolerantie** en **verzoening.**

K-buurtbewoners kunnen **zich herkennen** in het **programmeringsaanbod** en in het **ontwerp** van de openbare ruimte en zij voelen zich uitgenodigd om **erbij te horen**. Ruimte in het ontwerp voor een plaskruis op/rondom het plein voor Surinaamse mannen geeft bijvoorbeeld blijk van **inclusie** en **tolerantie**; zij mogen er ook bij horen.

Diverse groepen in de K-buurt, zoals jongeren, Surinaamse mannen, Antilliaanse mannen, LHBTI gemeenschap, African Heritage hebben de **wens er te mogen zijn**. Zij willen zich **thuis (blijven) voelen in hun buurt en willen erbij horen, zowel tijdens als na de vernieuwing.**
Een van de issues die verstorend werkt voor deze ultieme vorm van inclusie is het ingezette **gentrificatieproces**. Veel bewoners kunnen moeilijk aan een betaalbare woning komen; anderen kunnen steeds moeilijker de stijgende huurprijzen betalen. Zowel thuiswonende als thuisloze jongvolwassen hebben behoefte aan een betaalbare en zelfstandige woonruimte. Dat noodzaakt velen uit te wijken naar andere stadsdelen of zelfs naar andere steden zoals Purmerend en Almere. Hierdoor dreigen veel zorggemeenschappen uit elkaar te vallen. Door de fysieke afstand en veelal in combinatie met een zwakke sociaal-economische positie, kunnen kinderen niet meer zorgen voor hun (groot-)ouders. Samen met het Masterplan worden er ontwikkelmogelijkheden voor de jongeren van de buurt geschept.
De praktijk wijst uit dat naarmate er meer nieuwe bewoners komen die vreemd zijn met culturele gebruiken van huidige bewoners, het steeds meer nodig is om te werken aan meer **tolerantie** en **verzoening** in de buurt. Een voorbeeld is wat men duidt als dat *"cultureel verblijven" in de buitenruimte*. Anderen noemen het *"deze mensen hangen maar wat"* Waar komt dit vandaan? Is dit erg? Is het echte overlast? of een projectie van (door vooroordelen ingegeven) eigen angsten? Zie YouTube filmpje 2 min 20 "Die angst zit in jou..."

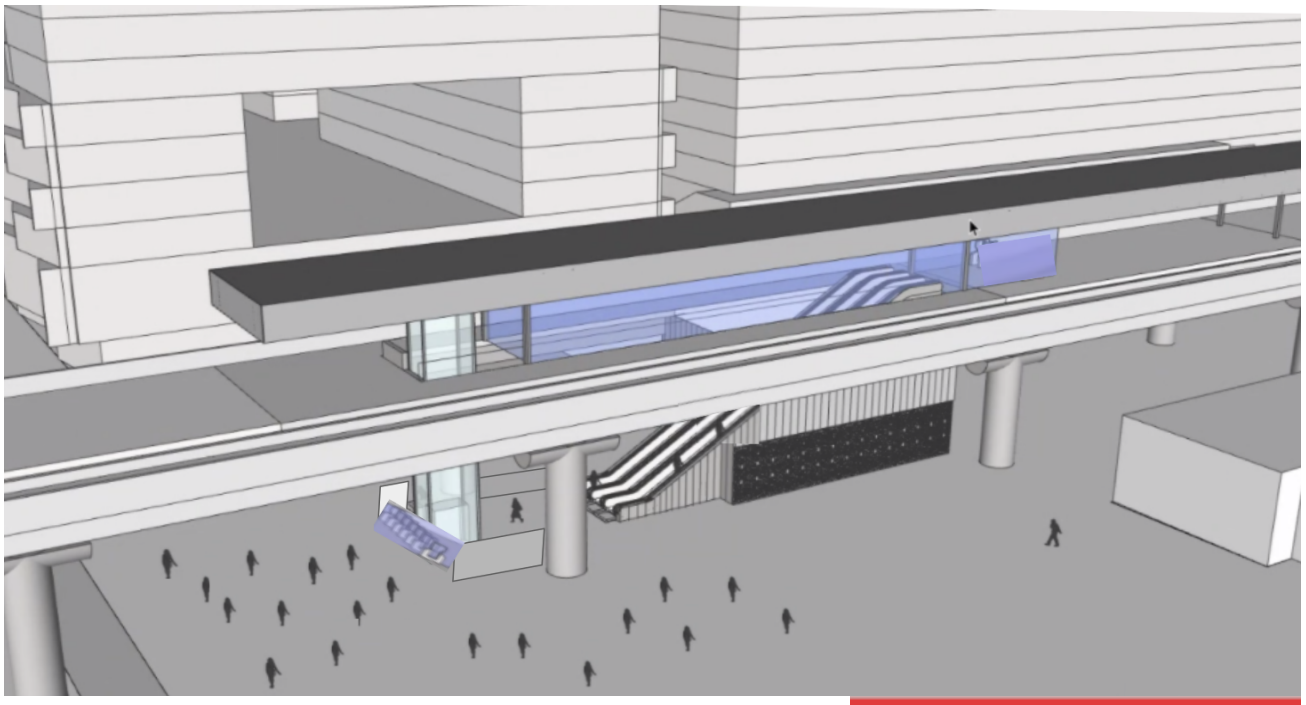
3.7 Aspiratie *creatieve innovatie, genot, geluk, hoop, inspiratie*

De ontwikkelplannen van de K-buurt stralen ambitie uit en ook de nodige verbeeldingskracht om te transformeren ***van* een slaapwijk die wordt geteisterd door multi-problematiek, *naar* een bruisende, vitale buurt met 'multiple' mogelijkheden**. De mate waarin ontwikkelplannen 'Aspiratie' uitstraalt of bevordert, wordt hier vastgesteld aan de hand van de indicatoren **inspiratie, creatieve innovatie, genot, hoop, geluk.**

Het **toekomstig centrum van K-buurt** is van bovenlokale relevantie en ademt **inspiratie** en **hoop** uit. Het is een kloppend hart met meer woningen voor de stad dan oorspronkelijk als doelstelling van het participatietraject werd meegegeven. De K-buurt biedt huidige (jonge)bewoners **perspectief** - **hoop en geluk** - door een talent **ontwikkel- en opstapbuurt met voorzieningen** te zijn: talentontwikkeling, leren, doorgroei, betaald werk en wonen. **Verdringing is daarentegen ongewenst en wordt tegengegaan.** Opleidingen (die mogelijk in relatie staan met het 'Talentenhuis' en het 'Huis van de Wijk', bieden maatschappelijke kansen, kunnen het economisch programma verbinden en **innovatieve ruimte** bieden. Door juist ook aandacht te schenken aan voortrajecten die als opstap kunnen dienen, kunnen (met name) jongeren, de overstap maken naar een opleiding of baan.

De roep om het geheelde hart van de K-buurt is gehoord. Om een **plein** te kunnen realiseren welke **inspiratie, genot** en **geluk** faciliteert, heeft de buurt in samenwerking met het projectteam, diverse **creatieve en innovatieve oplossingen** bedacht.

De K-buurt wil een **levendig plein** in het centrum van de buurt. Een plein waar iedereen plek heeft en zich er thuis kan voelen. Naast lokale bedrijvigheid wordt er volop geleerd en ontwikkeld en er is ook ruimte voor verschillende activiteiten voor diverse groepen: *van* bedrijfsruimten tot ontmoetingsplekken, sportvoorzieningen en openbaar toilet - *van* Surinaamse mannen *tot* tienens, kinderen *en* ouderen.
Het plein van het hart van de K-buurt is ook een plek waar ondernemen leuk is en waar er ruimte wordt geboden aan **(startend) creatief talent en ambachtelijk ondernemers**. Ruimte voor creatief talent in de buurt, kan bijdragen aan de revitalisering **(creatieve innovatie**)

De positionering en inrichting van de **metro in- en uitgang** is van grote invloed op de manier waarop het plein wordt beleefd en zal worden gebruikt; **zie ook 3.3. Veerkracht**. Vanuit de visie van de buurt voor het plein, wordt de **metro** met haar **robuuste infrastructuur als een belangrijk iconisch symbool** beschouwd. De juiste herpositionering en herinrichting van het metrostation biedt kansen voor een **iconisch entree** in de K-buurt. Het centrum van de K-buurt kan hiermee herkend en gekend worden als een **inspirerende plek**.
Met het (minder ingrijpende) *opplus scenario* kan al veel worden bereikt. Door het weghalen van een deel van de beplating aan de buitenzijde en het verplaatsen van de inlooppoortjes, naar meer richting de roltrap, ontstaat en toch ruimte voorlangs het metrostation. De trap naar omhoog wordt zichtbaar en oogt als een ***'stairway to heaven'***. Als daarnaast de ingang van het winkelcentrum wordt verplaatst richting het plein, wordt het plein goed zichtbaar, open en vrij bereikbaar. Zo wordt het plein meer één geheel in plaats van twee gescheiden pleinen en wordt er

Motie 1Zuidoost

Door segregatie tussen het Amstel III /ArenA gebied en de Bijlmer tegen te gaan - op fysiek, sociaal en economisch vlak - wordt invulling gegeven aan de ambitie '**1Zuidoost**'. Realisatie van dit streven bekent het stellen van ***duidelijke randvoorwaarden voor succes***.
Dit geldt ook voor realisatie van de ambitie om ***het spoor in de toekomst te laten fungeren als ruggengraat van verbinding***.
Het spoor vormt tot nu toe nog een fysieke barrière tussen het westelijk gelegen Amstel III/ArenAPoort gebied en het oostelijk gelegen, oude deel van Zuidoost.
Deze tweedeling wordt niet alleen fysiek ervaren, maar heeft ook grote impact op sociaaleconomisch gebied. Bewoners aan het oostelijk deel het spoor profiteren niet mee van de bedrijvigheid en welvaart van het westelijk gelegen (deel van de) ArenAPoort.

Motie '1Zuidoost' en de opdracht om segregatie tussen Amstel III/ArenAPoort en de Bijlmer tegen te gaan: op fysiek, sociaal en economisch vlak.

écht een centrum gecreëerd. De K-buurt krijgt een plein met een **geheeld hart.**

Met *Show & Ride* locaties wordt ingespeeld op de aanwezige autocultuur in K-midden. Momenteel fungeert het marktterrein onder de iconische metrobaan als een verzamelplek om auto's en mensen te showen en te barbecuen, en de plek voor kort parkeren op het pleintje bij de metro fungeert als de *Kiss & Ride*. Voor beide **functies** dient in het plan **ruimte** te zijn en een goede - vanuit de Just City Index bezien - **gelijkwaardige, nieuwe plek** te worden gecreëerd in de openbare ruimte.
De gemeente heeft zich sterk uitgesproken **tégen segregatie** en juist **vóór '1 Zuidoost'** met een sterke fysieke, sociale en economische verbinding tussen het westelijk en oostelijk deel van de Bijlmer. In de ''1 Zuidoost' ambitie fungeert ***'het spoor als ruggengraat van verbinding'***. Dit impliceert dat er aan **de oost- en de westkant, gelijkwaardig** moet worden ontwikkeld. De K-buurt vindt het van groot belang dat er - in deze oostelijke kant van het spoor - niet eenzijdig wordt geïnvesteerd in het maken van een monofunctioneel woongebied. De K-buurt heeft namelijk de ambitie en potentie, een eigenstandig gebied woon- werk, leef- en recreatiegebied te worden. Door de gunstige positionering langs uitvalswegen en metroverbinding, zou de K-buurt als **tweede entree van Zuidoost** kunnen functioneren.

De buurt heeft tevens de wens bij te dragen aan het realiseren van de autoluwe binnenstad door een P&R in de K-buurt te vestigen. Belangrijke bijkomstigheid is dat deze functie ook bezoekers en economische activiteit in de wijk brengt. Hiermee wordt bijgedragen aan de nodige omschakeling **van doods en kil naar een bruisend, levendig en kloppend hart van de buurt** en aan de **versterking van de wijkeconomie**.
Het is daarbij wel belangrijk om een winkelcentrum te creëren die aantrekkelijk is voor bezoekers van buiten. Bewoners, bedrijven en instellingen laten hun vestigingskeuze mede afhangen van aanwezige voorzieningen en aantrekkelijke uitspanningen; het is een **genot** om er te vertoeven.

Belangrijke en **inspirerende thema's** voor het bieden van ontwikkelkansen en voor versterking van de wijkeconomie zijn **'K-buurt als Opstapbuurt'** en **'WorldofWork'**.

In dit ontwikkelplan kunnen ongeveer 1.250 nieuwe woningen gerealiseerd i.p.v. de eerder geplande 900. Jongeren krijgen kans op een leefstart door het wonen, maar ook door het verder ontwikkelen en werken in de buurt mogelijk te maken.
In de bedrijfsverzamelgebouwen, broedplaatsen en verzamelgebouwen voor artistiek talent is er ook ruimte voor (ondersteunende, faciliterende) horeca.
Deze **inspiratie** wordt ondersteund door de ambitie uit de Structuurvisie (2011) om voor iedere nieuwe woning in dit gebied ook 5m2 werkplekken (zowel kantoor als bedrijfsruimten) te realiseren. Dit sluit goed aan op de behoefte en vraag naar werkplekken in de buurt en biedt sociaaleconomische kansen voor inwoners.

Onderzoek wijst bovendien uit dat de **leefbaarheid in buurten met functiemenging groter** is. Om het ondernemen in de de buurt aan te zwengelen, wordt er in de **transitiefase** ingezet met een **tijdelijke invulling** door containers voor startende ondernemers op het plein. Ook met foodtrucks wordt geëxperimenteerd. De lessen uit beide experimenten kunnen worden toegepast in een definitieve invulling. De samenwerking met een beroepsonderwijsinstelling (HBO/ROC) biedt, zeker bij het opstarten, een wezenlijke meerwaarde.

Er is in de buurt ook een grote behoefte aan meer en diverse typen horeca; *van* fastfood *tot* gezond, *van* klein *tot* groot, *van* dag *tot* avond assortiment. Ook is er ruimte voor een grotere betaalbare ruimte met een **brede en multi bestemming** die ook voor feesten en partijen gebruikt kan worden; al dan niet in combinatie met horeca. Daarnaast is er een grote behoefte aan horeca en werkruimtes

voor catering bedrijven of cloud-restaurants (maaltijden die worden bezorgd). De horecabedrijven worden bijvoorkeur geselecteerd op basis van criteria van **sociaal ondernemen** of **sociale firma**. Dit kan het buurtgerichte karakter ondersteunen, waarmee de horeca ook als een soort **'wijkonderneming'** kan opereren.

Terwijl de buurt **verstedelijking en verdichting** omarmt, zoekt zij tegelijkertijd naar **vergroening** en **lange zichtlijnen** met oriëntatie in de buitenruimte waar ruimte is voor **voedselbossen**. **Sociale veiligheid** en daarmee ook het **woon- en leefgenot en geluk** wordt hiermee vergroot.

3.8 Identiteit *vitaliteit, spiritualiteit, trots, karakter, schoonheid, authenticiteit*

De **K-buurt is trots op haar multiculturaliteit** en wil haar **diversiteit** ook **zichtbaar** gemaakt hebben **in de fysiekĺe woon- en leefomgeving**. De buurt is klaar voor de **transformatie van K-midden naar een multifunctioneel centrum met behoud van het karakter van Kraaiennest**. De Olifantspoten metrobaan, de honingraatflats en de reli-strook (Moskee, Kerken) zijn **iconen** die de **authenticiteit** van de K-buurt een bepalend gezicht geven.
De K-buurt is aangemerkt als **verdichtingsgebied**. Zie: Omgevingsvisie Amsterdam 2050: we gaan meerkernig. Dit biedt **nieuwe kansen** om de **bouw** te **doen aansluiten bij het karakter** van de buurt (hoogbouw K-Midden). En daarbij in te zetten op **diversiteit in de bouw** - einde eenheidsworst - terwijl ervoor gelijktijdig ervoor wordt gezorgd dat het **DNA van de K-buurt behouden** blijft; de buurt moet zich kunnen blijven herkennen in het geheel. Het is van belang om ruimte te bieden en gebruik te (blijven) maken van lokaal, professioneel talent en ondernemerschap (**creatieve innovatie**) voor het borgen van de karakteristieke en authentieke kenmerken van de K-buurt in het maakproces en ontwerp. Bovendien zorgt dit voor werkgelegenheid en draagt het bij aan een **vitale wijkeconomie**.

K-Midden heeft de ambitie zich te ontwikkelen tot een **centrumgebied dat zich focust op jongeren**. Dit aansluitend op het **DNA van de K-buurt**, dat zich kenmerkt door een **hoog aantal jongeren** die wonen in de K-buurt. Veelal wonen deze jongeren bij hun ouders/verzorgers. Een groot deel van het te bouwen programma wordt daarom besteed aan jongerenwoningen en voorzieningen, speciaal voor jongeren uit Zuidoost. Er ontstaat een cluster van jongeren. Zij ontmoeten elkaar hierdoor vaker in dichtbijgelegen voorzieningen, in de openbare ruimte of in hal/gang van hun woning, wat zorgt voor een uitbreiding van hun netwerk en meer kennisuitwisseling.
Met een **sociaal,- economisch programma** dat **leer,- en werkgelegenheid** creëert voor jongeren ontstaat er zo een **jongeren talentontwikkelbuurt**. Dit is van grote waarde omdat het doorgroeimogelijkheden en talentontwikkeling stimuleert, waarbij huidige verbanden in de K-buurt behouden blijven. K-Midden onderscheidt zich op deze manier van de rest van de K-buurt en het gebied Bijlmer Oost, waar zij deel van uitmaakt (**authenticiteit**).
Lees meer over DNA Kraaiennest en kijk naar de uitleg over Uitleg over DNA K-buurt.

3.9 Mobiliteit *toegankelijkheid, connectiviteit*

De K-buurt wenst een **integraal gelijkwaardige en toegankelijke buurt** te zijn. Daarom stelt de buurt bij de ontwikkeling als voorwaarde dat de eisen

conform **NEN 1814**, van toepassing worden verklaard binnen alle te ontwerpen en uit te voeren bouwwerken voor voorzieningen en de openbare ruimte. Tevens wordt **10% van de te bouwen woningen geschikt gebouwd voor rolstoelgebruikers.**

Om de **connectiviteit** te verbeteren, worden er voor rollator- en scootmobiel gebruikers, **geschikte (loop-)routes aangelegd** die de seniorenwoningen - Koornhorst en Henriette Roland Holsthuis - met het winkelcentrum verbinden.
Langs de looproutes worden **bankjes** geplaatst **met een hoger zithoogte**. De bankjes hebben idealiter, alleen aan weerszijden een armsteun en niet in het midden (zie ook par. 3.5).

De connectiviteit van andere delen van de stad met K-Midden is behouden gebleven door de strijd van de buurt voor behoud van metrolijn 53.
De **connectiviteit** dient **verder verbeterd** te worden door de **knelpunten op te lossen** die **files** en **verkeersopstoppingen** op de Karspeldreef veroorzaken. Ook de niet-doorlopende fietsverbindingen dienen verholpen te worden. Daarnaast is de **aansluiting** van de **Karspeldreef op de Gooiseweg** niet optimaal en kan het worden verbeterd door dubbele rotondes zoals op de Bijlmerdreef.

3.10 Rechten *eigenaarschap, kennis en vrijheid*

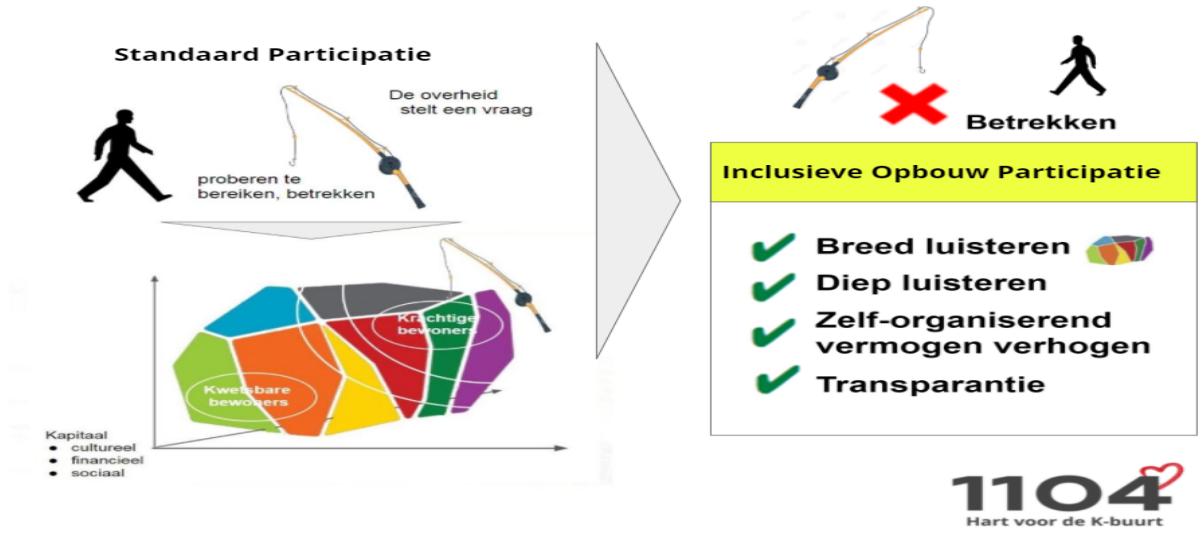
In de K-buurt staat **eigenaarschap** hoog in het vaandel en wordt deze bevorderd door **bewoners/communities** te **empoweren** om **eigenaarschap** te tonen en **regie** te nemen over de **woon- en leefomgeving**.
In K-Midden is er ruimte gecreëerd voor **CPO/woongemeenschappen** die middels **zelfbouw, collectief eigenaar** worden van het te ontwikkelen vastgoed. Voor dit bouwtraject en voor het beheer van de eigen ruimte, is **kennis** en advies, maar ook **hulp nodig bij het versterken van de zelforganisatie**.

3.11 Democratie *inbreng/stem, stakeholderschap, protest, conflict, debat*

Gesteld kan worden dat het **ontwikkeltraject van K-midden** wordt gekenmerkt door een niet eerder in de praktijk vertoonde **democratische vernieuwing**. Dit vernieuwingsproces wordt o.a. zichtbaar in een aantal belangrijke mijlpalen.

1. Als resultante van de **Participatiestaking** hebben bewoners de participatie zelf uitgevoerd **(protest/debat/conflict**).
2. Door de **inclusieve participatie opbouw methode** worden bewoners door bewoners gehoord en in kracht gezet om bij te dragen aan de ontwikkeling van hun buurt. Zo worden de ‘stemmen’ van hen die normaal niet worden gehoord, meegenomen (de **stille stem**). Zie ook 3.12.

3. Er is een **co-creatie** werkmethode opgezet waarin bewoners en de gemeente samenwerken; uitgangspunt is dat **bewoners (gelijkwaardig) stakeholder** zijn. Dit proces heeft veel leerervaringen voor Samen Stad Maken opgeleverd (een van de doelstellingen van de Omgevingsvisie Amsterdam 2050).

4. In het kader van **bewoners als stakeholder,** hebben **jongeren inbreng** gehad in de **visieontwikkeling van de buurt**. Zo hebben ze door deelname aan een onderzoek onder leiding van de Wouter Pocornie, Architect/Urbanist/Researcher; zelf een lokaal talent. Jongerenonderzoek (4 min): Compilatie van Midden Buurtvisie

Jongeren een stem gegeven: Pocornie jongerenonderzoek (video 4 min)
Compilatie van Midden Buurtvisie Jongeren

3.12 Macht *representatie, empowerment, daadkracht, verantwoording*

Het **vernieuwende** aan dit **co-creatie traject** is onder andere dat er **vanuit** de ***visie van de buurt voor de buurt***, naar de ontwikkeling van K-Midden wordt gekeken. Buurtplatform Hart voor de K-buurt werkt vanuit de methode en principes van ***Asset Based Community Development*** aan **empowerment** en het versterken van de **zelforganisatie- en buurtkracht** om samen te kunnen werken aan de ontwikkeling van de buurt.
Samen met de buurt wordt er vanuit een integrale visie, toegewerkt naar een leefbare, prettige buurt met een vitale wijkeconomie die mogelijkheden biedt voor bewoners om zich te ontwikkelen en te floreren.

Lees hier meer over de vele toepassingen van de ABCD methode bij HvdK: Versterken van inclusieve burgermacht Hart voor de K-buurt als goed voorbeeld

Met de gezamenlijke Ontwikkelstrategie gaat de samenwerking al verder dan alleen input geven voor de bouwkundige plannen. In het **vervolgtraject** zal de Ontwikkelstrategie op soortgelijke wijze met de buurt naar een SP worden vertaald. In dit SP dient een multifunctionele, levendige en florerende wijk - voor wonen, werken, leven - als uitgangspunt te zijn.

Een van de belangrijke vervolgproducten is een ***inclusief schetsontwerp*** voor de openbare ruimte die past bij de ontwikkelambities van de buurt. Dit ontwerp kan eveneens vanuit de JCI worden gemaakt. Vanuit de JCI indicatoren wordt meegegeven wat e.e.a. betekent (randvoorwaarden) voor het ontwerp.

3.13 Eisen aan Tenders vanuit de JCI

Bewoners van de K-buurt krijgen ook de mogelijkheid om invloed uit te oefenen op de tenders van aanbestedingen. De ingebrachte eisen, dan wel randvoorwaarden zijn hieronder gegroepeerd naar de waarden van de Just City Index.

In tenders meenemen/ tendervoorwaarden bezien vanuit de Just City Index (JCI)	
JCI Waarde	**Indicator**
	Voorspoed • **Social Return Eis** t.b.v. opleidings- en carrièremogelijkheden jongeren en andere werkzoekenden in de bouw (aanhakend op programma's van bijvoorbeeld ZoCity) en in de energietransitie (Vattenfall en andere leveranciers van de energietransitie). • Ruimte voor lokaal, professioneel talent en ondernemerschap (**creatieve innovatie**) in het maakproces en ontwerp. • Betaalbare ruimte voor diverse typen ondernemers (ook op sociaal en creatief gebied en ambachtelijk ondernemers) • Geen flex-wooncontracten voor starterswoningen: Zet ons niet na 5 jaar weer op straat • Een collectieve ruimte voor 1 op de 100 woningen • 50% van de woningen reserveren voor mensen met binding buurt/zuidoost • Extra voorrang voor veiligheids-, school en zorgmedewerkers • Een aantal van de woningen ook in te zetten in een programma ''bouw je eigen woning''. Jongeren die kiezen voor een carrière in de bouw worden met een dergelijke woning extra gestimuleerd om te kiezen voor een (leer- en werk-)carrière in de bouw • Erfgoed knipoog mogelijk bij kavels 4 en 5
	Levensduur/toekomstbestendig/aanpassingsvermogen • De jongerenwoningen doelgroep-flexibel bouwen (kan later voor senioren zijn, of voor klimaatvluchtelingen) • Houtbouw is een pré
 	Inbreng/stem, stakeholderschap, participatie, co-creatie • Eventuele participatie door de buurt ter hand laten nemen volgens inclusieve opbouw participatie methode • Beeldkwaliteitsplan e.a. samen met bewoners uitwerken • Bewoners betrekken en inbreng geven in het ontwerpproces van de openbare ruimte

In tenders meenemen/ tendervoorwaarden bezien vanuit de Just City Index (JCI)	
JCI Waarde	**Indicator**
	Authenticiteit, **karakter** ● Zodanig bouwen dat de (zorg)gemeenschappen van de K-buurt behouden blijven (jongeren kunnen blijven zorgen voor ouderen) ● Ruimte voor lokaal, professioneel- en creatief talent en ondernemerschap in het maakproces en ontwerp. Dit helpt (ook) om de karakteristieke en authentieke kenmerken van de K-buurt te borgen
	Toegankelijkheid ● Integraal gelijkwaardige toegankelijkheid volgens NEN 1814: de gehele leefomgeving in voorzieningen en openbare ruimte is bereikbaar, betreedbaar en bruikbaar moet zijn voor iedereen en dit op en onafhankelijke (dus zonder hulp) en op gelijkwaardige wijze ● 10% van alle woonsegmenten is geschikt voor rolstoelgebonden gebruikers
	Daadkracht, verantwoording ● Medezeggenschap van bewoners over tender door zitting in tender commissie met veto(recht)
	Transparantie ● Totale transparantie vanuit gemeente tijdens het proces van verdere planontwikkeling en realisatie (m.u.v. vertrouwelijke financiële informatie)
	Eigenaarschap ● Ruimte voor collectieven voor zelfbouw / CPO / woongemeenschappen
	Creatieve innovatie, **inspiratie** ● Ruimte voor creatief talent kan ook bijdragen aan de revitalisering

4.0 Met de JCI op weg naar een rechtvaardige K-buurt

De Just City Index is ook voor de K-buurt een bruikbare tool-kit gebleken voor het geven van de nodige richting aan de ontwikkeling van een duurzame en sociaal rechtvaardige buurt.

Samenvattend kan aan de hand van de 12 JCI Waarden en bijbehorende indicatoren worden geconcludeerd dat:

1. De JCI waarde **Betrokkenheid** (*saamhorigheid, participatie, coöperatie, gemeenschap*), is van belang het ontwikkelproces van K-Midden. De betrokkenheid bij de ontwikkeling van de K-buurt groot. De initiële participatie door het collectief van bewoners is uitgegroeid naar co-creatie met een *convenant* tussen Buurtplatform Hart voor de K-buurt (HvdK) en de Gemeente. Vanuit een integrale visie en aanpak wordt er gewerkt aan het maken van een vitale, bruisende K-buurt waar haar bewoners kunnen floreren. Er was veel betrokkenheid van diverse buurtbewoners en (zelf)organisaties met uiteenlopende verhalen en standpunten. Ook is op zoek gegaan naar de sleutelfiguren in groepen die nog niet vertegenwoordigd waren, zoals jongeren wat resulteerden in een buurtvisie voor en door jongeren. Vele partijen zijn samen aan tafel gebracht om een belangencoalitie te kunnen smeden waar eerst tegenstellingen waren.

2. De JCI waarde **Welvaart** (*voorspoed, veiligheid, bescherming, geborgenheid en gezondheid*), is van groot belang voor het WorldofWork concept, de ‘’leefstart in plaats van woonstart’’ voor jongeren en voor het kunnen realiseren van 500 extra jongerenwoningen. In K-Midden is er plek voor diverse horeca en bedrijvigheid. Naast lokale bedrijvigheid waar er volop wordt geleerd en ontwikkeld is er ook ruimte voor verschillende activiteiten voor diverse groepen: van bedrijfsruimten tot ontmoetingsplekken, sportvoorzieningen en openbaar toilet - van Surinaamse mannen tot tienens, kinderen en ouderen. En het label ‘hangmannen’ voor de mannen op het plein, wordt verruild met het label ‘bewakers van de sociale veiligheid’.

3. De JCI waarde **Veerkracht** (*aanpassingsvermogen, levens-/toekomstbestendigheid, duurzaamheid*), is heel belangrijk geweest voor het komen tot het inkorten van het metrostation. Levensbestendig, flexibel, multifunctioneel en integraal bouwen, biedt meer perspectief voor een prettige en sociaal geïntegreerde wijk en zo kunnen ook de informele zorgstructuren en -netwerken van gemeenschappen in stand worden gehouden.

4. De waarde **Eerlijkheid** (*gelijkwaardigheid, gelijkheid, verdienste, transparantie*) is heel belangrijk geweest voor het maken van een opstap buurt voor wie hier woont, waardoor verdringing en daarmee gentrificatie wordt tegengegaan. Gelijkwaardig investeren in de K-buurt en bewoners en communities draagt bij aan het streven, de wijkeconomie te versterken en meer gelijke ontwikkelkansen voor bewoners te creëren. Eerlijkheid is ook belangrijk als het gaat om de nodige investeringen in voorzieningen en openbare ruimte. Deze dienen van gelijkwaardige aard en kwaliteit te zijn; net zoals die van andere, naburige wijken in ontwikkeling zoals Amstel III of de ObaNext op de Zuidas.

5. De JCI waarde **Keuze** (*diversiteit, spontaniteit*), is van belang voor het zichtbaar maken van de (multiculturaliteit en) diversiteit van de K-buurt in de fysieke woon- en leefomgeving. In de K-buurt moet het welke community dan ook, mogelijk zijn om *keuzes* te maken uit een *verscheidenheid* aan *opties* uit programma’s, beslissingen, voorzieningen en plekken. En het het ontwerp van de publieke ruimte houdt rekening met diverse opties voor diverse gebruikers, voor diverse activiteiten.

6. De waarde **Acceptatie** (*vertrouwen, tolerantie, respect, verzoening, inclusie, empathie, erbij horen*), is belangrijk voor de K-buurt waar iedereen meetelt en waar er plek is voor iedereen. Voor het bieden van plekken aan diverse culturele groepen die nu onder de brug leven of elders hun heil moeten zoeken. Dat kan van de grotere zaken zoals het plein waar iedereen elkaar kan ontmoeten tot aan een openbaar toilet, of bankjes waar geen armsteunen zijn in het midden. De K-buurt wil een levendig plein waar iedereen plek heeft en zich er thuis kan voelen.

7. De JCI waarde **Aspiratie** (*creatieve innovatie, genot, geluk, hoop, inspiratie*) is belangrijk geweest om de visie voor de buurt te kunnen maken: van slaap buurt naar een buurt voor wonen, werken en leven. De K-buurt heeft de ambitie en potentie, een eigenstandig gebied woon- werk, leef- en recreatiegebied te worden. Door de gunstige positionering langs uitvalswegen en metroverbinding, zou de K-buurt als tweede entree van Zuidoost kunnen functioneren.
   Om een plein te kunnen realiseren die inspiratie, genot en geluk faciliteert, heeft de buurt in samenwerking met projectteam, diverse creatieve en innovatieve oplossingen bedacht. Door slimme ingrepen in en rond het metrostation wordt de splitsing van het plein opgeheven en krijgt de K-buurt een plein met een geheeld hart. Vernieuwende vormen van geluid barrières zijn onderzocht.

8. De JCI waarde **Identiteit** (*vitaliteit, spiritualiteit, trots, karakter, schoonheid, authenticiteit*) is van belang voor het karakter van Kraaiennest en het Quatro 1104 gevoel, de DNA van K-buurt en de trots van de buurt: *there is so much unity in diversity.* De Olifantspoten metrobaan, de honingraatflats en de reli-strook (Moskee, Kerken) zijn iconen die de authenticiteit van de K-buurt een bepalend gezicht geven. De K-buurt is aangemerkt als verdichtingsgebied. Zie Omgevingsvisie Amsterdam 2050: we gaan meerkernig. Dit biedt nieuwe kansen om de bouw te doen aansluiten bij het karakter van de buurt (hoogbouw K-Midden.

9. De waarde **Mobiliteit** (*toegankelijkheid, connectiviteit*) is heel belangrijk geweest om de NEN 1814 in de bouw tenders te krijgen. En voor de wandelroutes voor ouderen met rollators, scootmobielen en met hoge rustbankjes onderweg naar het winkelcentrum. De connectiviteit met andere delen van de stad is behouden gebleven door de strijd van de buurt voor behoud van metrolijn 53. En er kan worden gewerkt aan verbetering van de connectiviteit door knelpunten op te lossen die files en verkeersopstoppingen op de Karspeldreef veroorzaken en door de niet-doorlopende fietsverbindingen te re-connecten. Ook kan de connectiviteit tussen de Karspeldreef en de Gooiseweg worden verbeterd door dubbele rotondes.

10. **Rechten** (*eigenaarschap, kennis en vrijheid*), zijn van groot belang en grote betekenis in de K-buurt. In de K-buurt staat eigenaarschap hoog in het vaandel en bewoners/communities worden empowered om eigenaarschap te tonen en regie te nemen over de woon- en leefomgeving. De ruimte die is gecreëerd voor CPO/woongemeenschappen die middels zelfbouw, collectief eigenaar worden van het te ontwikkelen vastgoed is een groot recht. Daarbij blijft aandacht en ondersteuning nodig voor het vergaren van de nodige kennis en hulp bij het bouwtraject, voor het (zelfbeheer en (vooraf) voor het versterken van de zelforganisatie kracht.

11. **Democratie** (*inbreng/stem, stakeholderschap, protest, conflict, debat*) is van belang (geweest) om een stakeholder van belang te kunnen zijn en een co-creatie-in-plaats-van-participatietraject te doen na de participatie staking van 2018. En om de jongeren als belangrijke stakeholder van de buurt een stem te geven.

12. JCI waarde **Macht** (*representatie, empowerment, daadkracht, verantwoording*), is van belang om vanuit de ‘Assets’ van de buurt te kunnen werken aan empowerment, het versterken van de zelforganisatie- en buurtkracht. Om samen - vanuit een integrale visie - te kunnen werken aan een leefbare, prettige buurt met een vitale wijkeconomie die mogelijkheden biedt voor bewoners om zich te ontwikkelen en te floreren.

Tot slot

Om de ontwikkeling van K-Midden vanuit de principes van de rechtvaardige stad te doen welslagen is het belangrijk om de ambities en doelen te borgen in de uitvoering. Dit, door al de voorkant - samen met de bewoners-stakeholders - de aanbestedingseisen en programma’s van eisen van ontwerp (van openbare ruimte en van wonen, werken, recreëren) te formuleren en te bewaken. De Just City Index biedt voor de plannings- en ontwerppraktijk een goed houvast om integraal en overzichtelijk toe te werken naar een duurzame en sociaal rechtvaardige K-buurt; een buurt met een vitaal hart waar er ruimte is voor (huidige en nieuwe) bewoners om te kunnen floreren.

In par 3.13 is voor de aanbestedingen een voorzet van eisen gedaan.

In de ontwerpfase kan er vanuit de indicatoren - behorende bij de waarden die belangrijk zijn voor K-Midden - worden bepaald waaraan het ontwerp dient te voldoen wil het kunnen bijdragen aan een meer rechtvaardige K-buurt.